

HUSLAB	PALVELUTUOTANTO, TYÖOHJE
	Sivu 1(3)
	Versio: 10.11.2016
	Laatija(t): Risto Hilla 10.11.2016
	Tarkastaja(t): Hannele Kangas, Eeva-Maria Olkkonen 10.11.2016
PREANALYTIikka	Hyväksyjä: Tiina Mäki 17.1.2017
Virtsanäytteenotto	Katselmoitu: -
Virtsanäytteenotto pyelostomiakatetrasta	

Virtsanäytteenotto pyelostomiakatetrasta

Viittaukset	
HUSLAB	Näyteputket virtsatutkimuksiin http://huslab.fi/intra/preanalytiikan_kasikirja/naytteiden_vastaanottaminen_ ja_kasittely/virtsaputkikartta_huslab.pdf

Pyelostomia- eli nefrostomiakatetri on katetri, joka menee selästä tai kyljestä ihon läpi suoraan munuaisaltaaseen. Näitä asennetaan sekä aikuis- että lapsipotilaille. Näyte otetaan katetrin läpi valuvasta virtsasta keräyspussin vaihdon yhteydessä.

Tutkimuspyyntö

1881	U –KemSeul	U –Kemiallinen seulonta
20033	U –Solut	U –Partikkelien peruslaskenta, koneellinen
1155	U –BaktVi	U –Bakteeri, viljely
1787	U –BaktEVi	U –Bakteeri, erikoisviljely

Tutkimuspyynnön esitiedot

Tutkimuspyynnön esitiedot (näytteenottotapa, todellinen näytteenottoaika sekä U–BaktVi tutkimuksen yhteydessä mikrobilääkitys ja suunniteltu mikrobilääkitys) tallennetaan atk-järjestelmään joko hoitoyksikössä tai laboratoriossa näytteitä vastaanotettaessa.

Jos potilaasta otetaan näytteet usealla tavalla, esim. keskisuihku- ja pyelostomiakatetrinäyte, on kaikilla näytemuodoilla oltava omat pyynnöt.

Potilaan esivalmistelu

Pyelostomiakatetria ei saa sulkea. Näytteenottoa varten vaihdetaan puhdas virtsankeräyspussi. Pussi on vaihdettava varovasti, ettei katetri pääse irtoamaan. Yleensä hoitoyksikön edustaja ottaa näytteen.

Jos potilas tulee poliklinikalle näytteenottoon, pussi vaihdetaan laboratoriossa näytteenoton yhteydessä. Näyte valutetaan näyteastiaan tai huonon virtsaerityksen takia tarvittaessa kerätään puhtaaseen pussiin.

Välineet

Kertakäyttökäsineet
Virtsankeräyspussi

- Kima Näytepurkki, tuotenumero 21820 tai muovipikari 120 ml.
- Vacutest Kima -siirtoadapteri, tuotenro 21810
- Virtsaputki Kima lisäaineeton, 10 ml, pyöreäpohjainen, tuotenro 14931
- Virtsaputki BD säilöntäaineellinen, 10 ml (tuotenro 364955) tai 4 ml (tuotenro 364958)

Näytteenotto kotona tai laboratoriossa

Pääsääntöisesti potilas ottaa näytteen itse. Näytteenottaja varmistaa että pussin vaihtamisesta on kokeintaan 2 h. (tarkista) Näyte otetaan puhtaan pussin pohjassa olevasta hanasta näyteastian. Jos potilaalla on katetrit molemmissa munuaisaltaissa, otetaan kummastakin pussista oma näyte. Tarvittaessa hoitoyksikön henkilökunta avustaa potilasta näytteenotossa.

Näytteen siirto näyteputkiin

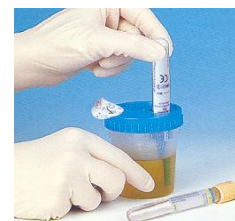
Näyteputki ja näytemäärä (ks. erillinen ohjetaulu)

	<u>Näyteputki</u>	<u>Putkeen otettava virtsamäärä</u>
1881 U -Kemseul	Kima lisäaineeton putki	10 – 11 ml (vähintään 2,5 ml)
20033 U -Solut	BD säilöntäaineellinen	10 ml (vähintään 6 ml)
1155 U –BaktVi	BD säilöntäaineellinen	4 ml (vähintään 2,5 ml)
17887 U –BaktEVi		tai 10 ml (vähintään 6 ml)

Virtsanäyte siirretään vakuumitekniikalla virtsanäyteputkiin. Vakuuminäyteputkien korkkeja ei saa avata, koska näyteputket ovat alipaineistettuja. Siirto muovipikarista tapahtuu siirtoadapterin avulla. Adapterin ja siirtoneulan kontaminoitumista on varottava. Jokaiselle pyydytylle tutkimukselle täytetään oma putki, jos näytettä on riittävästi. Ensin täytetään säilöntäaineelliset putket ja sen jälkeen lisäaineettomat putket. Jos näytettä riittää vain yhteen putkeen (2 tai 3 putken sijasta), täytetään yleensä säilöntäaineellinen putki 10 ml (väh. 6 ml) tai 4 ml (väh. 2,5 ml). Vaihtoehtoisesti pieni näytemäärä voidaan siirtää lisäaineettomaan putkeen, jos näyte voidaan toimittaa puolen tunnin kuluessa analysoitavaksi.

Näytteen siirto näytepurkista

- Näytepurkin kansi suljetaan tiiviisti ja poistetaan kannen tarra. Tarran alla on siirtoneula, jota on varottava. Näytepurkki asetetaan pöydälle.
- Näyteputki painetaan korkki edellä kannessa olevaa neulaa vasten niin, että neula lävistää korkin ja virtsa suihkuu putkeen. Virtsasuihkun loputtua putki poistetaan neulasta vetämällä varovasti ylöspäin.
- Näyteputkia sekoitetaan kääntelemällä 8 – 10 kertaa ylösalaisin.
- Näytepurkki heitetään roskiin.

Näytteen siirto adapterin avulla

- Adapterin alaosa pidetään koko ajan näytteessä ja samalla näyteputki painetaan adapterin yläosassa olevan neulan läpi.
- Putken annetaan täyttyä ja tilalle vaihdetaan toinen putki.
- Näyteputkia sekoitetaan kääntelemällä 8 - 10 kertaa ylösalaisin

Näyteputkien merkitseminen

Putkiin kiinnitetään pystysuunnassa henkilötietotarrat, etiketin yläreunasta alaspäin, viivakoodin lukuun ylhäältä alas. Tarkistetaan, että ottotapa (oikea pyelostomia-katetri/vasen pyelostomiakatetri) on merkitty oikein sekä tarrakorttiin että näytteisiin. Jos on pyydytty useita tutkimuksia, ja näytettä saadaan vain yhteen putkeen, putkeen liimataan kaikkien tutkimusten tarrat poikittain.

HUOM! Jos potilaalta tulee samanaikaisesti kaksi eri virtsanäytettä esim. oikea ja vasen pyelosto-

miakatetrinäyte tai keskisuihkuvirtsan- ja pyelostomiakatetrinäyte, pitää tarrakorteissa olla ottoajan kohdalla eri kellonajat (esim. minuutin välein). Jos näytteissä on sama kellonaika, saattavat vertailututkimukset mennä sekaisin.

Näytteen säilyvyys

	<u>Näyteputki</u>	<u>Näytteen säilyvyys</u>
1881 U -Kemseul	Kima lisäaineeton putki	8 tuntia huoneenlämmössä (1 vrk jääkaapissa)
20033 U -Solut	BD säilöntäaineellinen	1 vrk huoneenlämmössä (3 vrk jääkaapissa)
1155 U -BaktVi ja 17887 U-BaktEVi	BD säilöntäaineellinen	1 vrk huoneenlämmössä (2 vrk jääkaapissa)

Jos U -Solut ja U -BaktVi -tutkimukset otetaan säilöntäaineettomaan putkeen, näytteet on jäädytettävä heti jääkaappilämpötilaan ja toimitettava mahdollisimman nopeasti laboratorioon. Näytteen **bakteeri- ja solumäärät muuttuvat nopeasti huoneenlämmössä**. U -Solut on tutkittava kylmässä säilytystä, säilöntäaineettomasta putkesta 4 tunnin kuluessa, ja U-BaktVi 24 tunnin kuluessa.